

Utkast planprogram – Regional plan for næringsutvikling og innovasjon – Vestland

Innhald

Utkast planprogram – Regional plan for næringsutvikling og innovasjon – Vestland.....	1
1. Formål.....	2
1.1 Kvifor regional plan for innovasjon og næringsutvikling?	2
1.2 Overordna mål for planarbeidet	2
2. Rammer og føringar for planarbeidet	3
2.1 Formelle krav	3
2.1.1 Regional plan.....	3
2.1.2 Planprogram	3
2.2 Føringar for planarbeidet.....	4
2.2.1 Endra premisser som følge av korona-pandemien	4
2.2.2 Statlege føringar	4
2.2.3 Regionale føringar.....	4
2.2.4 Internasjonale føringar.....	5
2.2.5 Smart spesialisering som metode.....	6
2.2.6 Andre relevante planar	6
3. Kunnskapsgrunnlag	7
4. Plantema	10
4.1 Omstilling og fornying	11
4.1.1 Vidareutvikle og fornye det vi er gode på.....	11
4.1.2 Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling	13
4.2 Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i Vestland	14
4.3 Innovative samfunn og like mogelegheiter til å delta i verdiskaping	15
4.4 Arealbruk.....	15
4.5 Temaplanar som skal arbeidast inn.....	16
5. Verktøykasse	17
6. Trong for utgreiingar	17
6.1 Bestilte analysar	17
6.2 Udekt analysebehov	18
7. Organisering og vidare arbeid	18
7.1 Kopling til andre regionale planar	18
7.2 Medverknad	19
7.3 Organisering av planarbeidet	19
7.3.1 Arbeidsdeling	19
7.3.2 Intern arbeidsgruppe.....	20
7.3.3 Etablering arbeidsgrupper innanfor kvart plantema	20
7.3.4 Høyring	20
7.4 Framdrift	21

1. Formål

1.1 Kvifor regional plan for innovasjon og næringsutvikling?

I høyringsutkastet til Vestland sin regionale planstrategi, «Utviklingsplan for Vestland 2020-2024», er det meldt inn behov for ein «Regional plan for innovasjon og næringsutvikling». Planen er såleis ei av dei prioriterte planoppgåvene som det skal samarbeidast om i fylket.

Før vi kan ta til å jobbe med sjølve planen - Regional plan for innovasjon og næringsutvikling, skal det utarbeidast eit planprogram som skal gje føringar for planarbeidet. Det vil mellom anna seie føringar i form av overordna mål for arbeidet, kva tema ein skal vektleggje, korleis sikre medverknad og organisere arbeidet.

Planutvalet legg til grunn at utviklingsplanen og vektlegginga av FN sine berekraftsmål skal bidra til å styrke nærings- og folketalsutviklinga i fylket. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling skal medverke til ei berekraftig samfunnsutvikling. Dette inneber at vekst og verdiskaping skjer innanfor forsvarlege rammer og sikrar viktige miljø- og naturverdiar.

Det trengs regional samordning for å stimulere til verdiskaping, fleire gründerar, vekstkraftige bedrifter og innovative næringsmiljø. Dette skal bidra til auka omstillingsevne og det «grøne skiftet» i næringslivet. Den regionale planen skal formulere mål og strategiar for innovasjon og næringsutvikling i Vestland.

Samstundes må vi på kort sikt – i alle fall dei nærmaste åra - prioritere å handtere konsekvensane av korona-pandemien. Vi må kontinuerleg vurdere kunnskapsbehovet for å kunne møte dei utfordringane ein til ei kvar tid står overfor.

Planen skal avspegle dei politiske prioriteringane gjort av fylkeskommunen i samarbeid med partnerskapen der mellom anna i Næringsforum Vestland vil vere ein sentral møteplass. Sentrale aktørar i partnerskapen er Innovasjon Noreg Vestland, Fylkesmannen i Vestland, Fiskeridirektoratet Region Vest, NAV Vestland, Universitetet i Bergen, Høgskulen på Vestlandet, NHO Vestlandet, LO-sekretariatet i Vestland, KS Vestland, Bergen kommune og den regionale representanten for Noregs forskingsråd. Frå fylkeskommunen deltek fylkesdirektør for Innovasjon og næringsutvikling, som også leiar næringsforumet.

1.2 Overordna mål for planarbeidet

Vestland skal vere det leiande verdiskapingsfylket basert på berekraftig bruk av naturressursar, grøn omstilling og innovasjon i næringslivet.

Dette gjer vi mellom anna ved å legge eit grunnlag for å utvikle nye forretningsområde basert på styrken fylket har, og ved å utvikle ein strategi for smart spesialisering i Vestland.

Langsiktig og balansert forvaltning av natur-, kulturmiljø og landskap er viktig for å bygge ein attraktiv, konkurransedyktig og berekraftig region. Gjennom å etterspørje og vektlegge klima og miljøvennlege løysingar kan det offentlege stimulere til innovasjon, teknologisk utvikling og grøn omstilling i næringslivet.

Eit av hovudprinsippa i berekraftsmåla er at ingen skal verte utelatne. I denne samanhengen betyr det mellom anna at innbyggjarane skal ha like mogelegheiter til å bidra på arenaene som fremjar økonomisk verdiskaping.

Å arbeide med retningslinjer og strategiar for næringsareal i fylkeskommunal og kommunal planlegging blir viktig for å legge til rette for næringsverksemd og sysselsetting.

2. Rammer og føringar for planarbeidet

2.1 Formelle krav

2.1.1 Regional plan

«Regional plan for innovasjon og næringsutvikling» har status som regional plan. Regionale planar er definert og heimla i Plan og bygningslova (p.b.l.) kapittel 8 «Regional plan og planbestemmelse»- paragrafane 8-1 til 8-4.

Planlegging etter lova skal bidra til å samordne statlege, regionale og kommunale oppgåver og gje grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressursar.

Planlegginga skal vere open for innsyn og skal skje med medverknad frå dei planvedtaket vedkjem. Resultatet skal forplikte både offentlege og private aktørar. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling er difor partnerskapen sin plan.

Ein regional plan vert vedteken av fylkestinget og skal leggest til grunn av fylkeskommunen, regionale statlege styresmakter og kommunane.

Det er mogeleg å fastsetje føresegner for arealbruk i ein regional plan (paragraf 8.5 i p.b.l.).

Det er føresett at planen vert følgt opp med eit årleg rullert handlingsprogram; jf. paragraf 8.1 p.b.l. Innhaldet av handlingsprogrammet må tilpassast dei problemstillingane planen tek opp. Handlingsprogrammet gjeld for den samla partnerskapen og skal avklare trong for ressursar og plassere ansvar

Det er fylkestinget som vedtek handlingsprogrammet som ein del av den regionale planen. Det er også fylkestinget som har ansvar for å ta handlingsprogrammet opp til ei årleg rullering. Ved denne rulleringa blir inngåtte avtalar med andre regionale og kommunale aktørar om gjennomføringa av planen fornya. Samstundes seier ein i lovkommentarane til Plan- og bygningslova at det er nødvendig at rulleringa av dei regionale planane sine handlingsprogram er ein del av fylkeskommunen sitt arbeid med rullering av økonomiplanen. Det vil vere opp til fylkestinget å ta stilling til kva som er mest hensiktsmessig i forhold til å få forpliktande oppfølging av planane.

2.1.2 Planprogram

Lova set krav om at arbeidet med regionale planar skal organiserast gjennom eit planprogram, jf paragraf 4-1 p.b.l. Planprogrammet skal ut på høyring med minst 6 vekers høyringsfrist.

Planprogrammet skal sikre:

- prioritering av plantema
- at nødvendig grunnlagsmateriale er tilgjengeleg slik at kunnskapsgrunnlaget er best mogleg, og at arbeidet er kunnskapsbasert
- at arbeidet er godt organisert og partnerskapen får eit tydeleg oppdrag

Planprogrammet har ein svært viktig strategisk funksjon der utvalde satsingsområde vert prioriterte. Ein regional plan kan likevel ikkje ta innover seg alle gode ønskjer, men evna å prioritere det som er viktig og i samsvar med overordna nasjonale og regionale føringar.

Partnerskapen skal delta aktivt i arbeidet med planprogrammet – jf. formkrav om medverknad.

Vidare må behov og tiltak som kjem fram i planprosessen - som til dømes er kopla til regional transportplan, måtte avspegle seg i andre regionale planar. Det må skje ei samordning undervegs i dei ulike planprosessane.

2.2 Føringar for planarbeidet

2.2.1 Endra premisser som følgje av korona-pandemien

I april 2020 står næringslivet i Vestland i ein svært dramatisk situasjon som følgje av korona-epidemien. Mykje tyder på at det som skjer kan bli det mest krevjande omstillinga i vår tid. Det er enno for tidleg å sjå nøyaktig kva utfordringane er, eller kven som blir hardast råka. Samordna regional innsats knytt til utfordringane blir viktig.

I ein fase prega av akutte, kortsiktige tiltak er det ekstra vanskeleg å ivareta eit langsiktig perspektiv i planarbeidet. Arbeidet med ein regional plan har ein planhorisont på frå fire år eller lenger. Årlege handlingsprogram er føresett å ta høgde for større endringar undervegs. Konsekvensane av korona-pandemien er døme på denne typen hendingar som krev rask inngripen.

Den vidare prosessen med planarbeidet må avklare om eksisterande føringar, premisser og analysar skal leggjast til grunn eller om desse må oppdaterast som ein følgje av korona-pandemien.

2.2.2 Statlege føringar

I plan- og bygningslova er det føresett at regionale planar tek utgangspunkt i nasjonale «forventningar»; sist formulerte for fireårsperioden 2019 – 2023:

Styresmaktene har bestemt at FN sine 17 berekraftsmål skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i dei største utfordringane i vår tid. Det er difor viktig at berekraftmåla vert ein del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga.

Styresmaktene har styrka det lokale sjølvstyret i planlegginga. Det betyr at fylkeskommunane, regional stat og kommunane får auka ansvar for å sikre nasjonale og viktige regionale interesser. Eit viktig skritt på vegen er dei nasjonale forventningane.

Det blir peika på at vi står overfor fire store utfordringar:

- å skape eit berekraftig velferdssamfunn,
- å skape eit økologisk berekraftig samfunn gjennom blant anna ein offensiv klimapolitikk og ei forsvarleg ressursforvaltning,
- å skape eit sosialt berekraftig samfunn og
- å skape eit trygt samfunn for alle

Vidare vil ein leggje til rette for å auke verdiskaping og innovasjon basert på regionale og lokale ressursar i heile landet. Det er derfor viktig at fylkeskommunane og kommunane legg til rette for at næringsaktørar, interesseorganisasjonar og sektormyndigheiter deltek aktivt i planprosessane, og at dei legg til rette for å auke samarbeidet mellom næringsliv og kunnskapsmiljø på område der regionen har fortrinn. Metoden «smart spesialisering» og samarbeid med bedrifter og forskingsinstitusjonar kan leggjast til grunn for dette arbeidet.

2.2.3 Regionale føringar

Oppdraget med å utarbeide ein regional plan for innovasjon og næringsutvikling er gitt i «Utviklingsplan for Vestland 2020 – 2024». Planen er ute på høyring, slik at det blir teke atterhald om eventuelle endringar som måtte kome i endeleg vedtak av planen. Det vil bli teke høgde for desse i høyringsutkastet for Regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

Innhaldet i utviklingsplanen og andre gjeldande eller nye føreslegne regionale planar er førande for arbeidet. Det er føresett at dei ulike nye regionale planane som er tilrådd utarbeidd i utviklingsplanen skal vere godt koordinerte.

Det er i høyringsutkastet til utviklingsplanen skissert 4 overordna mål for "Utviklingsplan for Vestland 2020-2024". Innanfor kvart målområde er det vidare skissert ulike strategiar:

Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.

Strategiar:

- 1.1. Vestland fylke skal medverke til å minimere skadeverknadene, både på kort og lang sikt, som følge av pålagde tiltak knytt til handteringa av korona.
- 1.2. Vestland skal medverke til at det vert skapt nye arbeidsplassar gjennom omstilling, grøn konkurransekraft og entreprenørskap.
- 1.3. Vestland skal utvikle eit framtidretta og inkluderande arbeids- og næringsliv basert på regionale fortrinn, forskning og innovasjon.
- 1.4. Vestland skal aktivt søke dei moglegheitene som ligg i regionreforma, og også styrke det regionale folkestyret

Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling

Strategiar:

- 2.1. Vestland skal vere ein pådrivar for klimaomstilling og nullutslepp.
- 2.2. Vestland skal forvalte og sikre infrastruktur og viktige natur-, landskaps- og kulturverdiar.
- 2.3. Vestland skal bidra til å nå klima- og miljømåla gjennom offentlege innkjøp.

Mål 3 Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv i heile Vestland

Strategiar:

- 3.1. Vestland skal utvikle menneskevennlige og levande lokalsamfunn basert på stadeigne ressursar og kvalitetar.
- 3.2. Bergen og dei regionale sentra skal utviklast til attraktive sentra og fungere som ei drivkraft for utvikling i heile fylket.
- 3.3. Vestland skal utvikle fysisk og digital infrastruktur som sikrar mobilitet og digitale tenester.

Mål 4 Like moglegheiter til å delta i verdiskaping

Strategiar:

- 4.1. Vestland skal fremje opne og inkluderande arenaer for deltaking i kultur, frivillig arbeid og sivilsamfunn.
- 4.2. Vestland skal utvikle eit meir aldersvennleg samfunn som grunnlag for verdiskaping
- 4.3. Vestland skal sikre deltaking gjennom trygg oppvekst, utdanning og livslang læring

2.2.4 Internasjonale føringar

Europakommisjonen sin nye «European Green Deal» er EU sin vekst og næringsstrategi. Den inneheld ein eigen industristrategi og ein plan for sirkulærøkonomi. Sirkulærøkonomi er eit svært

sentralt på globalt og europeisk nivå. I tillegg er det verdt å merke seg at hovedpunktene i Europakommisjonen sitt arbeidsprogram vektlegg digitalisering og innovasjon.

NIBR-rapport 2018:13 «EU på dagsorden i norske kommuner og fylkeskommune» slår fast at nesten halvparten av alle sakene i kommunestyra og fylkesting er direkte relatert til EØS-saker. Dette gjeld også regelverk for innkjøp og støtte. Kompetanseheving og bevisstgjøring knytt til det internasjonale perspektivet er viktig i alle planprosesser.

2.2.5 Smart spesialisering som metode

Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon behandla den 13.02.20 «*Handlingsprogram for innovasjon og næringsutvikling i Vestland 2020*». I punkt 4 i vedtaket seier utvalet dette om «smart spesialisering»:

Fylkeskommunen vil i nær dialog med samarbeidspartar innan næringsliv og offentleg sektor starte arbeidet med «smart spesialisering» som metode for regional næringsutvikling i 2020.

2.2.6 Andre relevante planar

I høyringsutkastet til Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (regional planstrategi) er det gjort følgjande framlegg til planverk for planperioden:

Regional plan	Ansvar	Ny	Revisjon	Vidareføring	Fase ut
Regional plan for kompetanse			X		
Regional plan for innovasjon og næringsutvikling			X		
Regional plan for kultur			X		
Regional plan for senterstruktur			X		
Regional transportplan			X		
Regional klimaplan			X		
Kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger				X	
Strategisk plan for kysten				X	
Regional plan for vassforvaltning Vestland			X		
Regional plan for folkehelse				X	
Regional areal- og transportplan for Bergensområdet				X	
Regionale plan for areal- og transport på Haugalandet				X	
Regional plan for Nordfjella 2014-2025				X	
Regional plan for Hardangervidda 2011-2025				X	
Regional plan for Setesdal, Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)				X	
Regional plan for Ottadalsområdet 2016-2026				X	
Regional plan for vindkraft (S&F)				X	
Regional plan for småkraftverk (S&F og H)				X	

Temaplanar	Ny	Revisjon	Vidareføring	Fase ut	Merknad
------------	----	----------	--------------	---------	---------

Utkast planprogram INN
Type dokument:
Utarbeidd av:

Godkjend av:
Godkjend dato:
Gjeld frå:

Revidert dato:
Arkivsak:-
Side 6 av 21

Mål og strategiplan for opplæringssektoren i Vestland	X				
Anleggspolitikk og kriterier for tildeling av spelemidler 2002-2024			X		
Skulebruksplanar			X		
Klinikkstrukturplan		X			
Forskningsstrategi for Hordaland				X	Innarbeidast i næringsplan
Strategi for grøn konkurransekraft i Hordaland				X	Innarbeidast i næringsplan
Hydrogenstrategi				X	Innarbeidast i næringsplan
Kollektivstrategi				X	Innarbeidast som ein del av RTP
Strategi for innfartsparkering				X	Innarbeidast som ein del av RTP

I tillegg til dei temaplanane som er omtalt i Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 er det andre fylkeskommunale temaplanar som vil gjelde inntil det er gjort vedtak om noko anna:

- Strategi for biogass
- Temaplan landbruk i Hordaland
- Temaplanar for reiseliv
- Strategi for datasenter og digital infrastruktur
- Strategi for infrastruktur for nullutsleptransport i Vestland

Det er gjort ei vurdering av kva andre fylkeskommunale temaplanar som bør innarbeidast i Regional plan for innovasjon og næringsutvikling i kapittel 4.5.

3. Kunnskapsgrunnlag

Vestland fylke – det nye storfylket på Vestlandet – er no etablert. Saman skal vi skape eit fylke som er framtidsretta, samstundes som vi tek vare på historia. Eit nytt fylke betyr ein ny geografi med nye grenser og ein ny identitet. Det blir fleire innbyggjarar og eit større areal. Avstandane aukar. Kva som er sentrum og periferi vert utfordra. For å forstå det nye fylket, regionane og lokalsamfunna er det viktig å bringe fram oppdatert kunnskap

Det samla innbyggartalet for Vestland var 632 769 per 1.1.2018. Folk er busett i kyststroka, langs djupe fjordar, i indre dalstrok og på øyar i havgapet, men over tid bur fleire sentralt og færre ruralt.

Etter ny kommuneinndeling har det nye fylket 43 kommunar. 28 av 43 kommunar i fylket har hatt vekst dei siste fem åra. Veksten har vore størst i omlandskommunane rundt Bergen, i nokre av kystkommunane i Sunnhordland og i Sogndal. Det har vore nedgang i folketalet i Hardanger med Kvinnherad, i Vaksdal/ Modalen og i kommunane på nordsida ytst, og langs sørsida inst i Sognefjorden.

Det blir i grunnlagsmaterialet peikt på fem basisnæringar på Vestlandet som har eit stort vekstpotensial i møte med en grøn omstilling og dei endringar dette medfører globalt, nasjonalt og regionalt. Dette er sjømat-næringa, maritim næring, prosessindustrien, fornybar energi og reiseliv. Landbruk er også ei viktig næring for Vestland. Næringa er viktig for distriktskommunane og har store positive ringverknadar for mange område, som t.d. reiseliv og ivaretaking av kulturlandskap.

Vidare peikar rapporten «Vestland – utfordringar for fylket og regionane» mellom anna på desse to hovudutfordringane for Vestland:

- eit likeverdig samfunn og
- relevant kompetanse og kunnskap.

Den sosiale dimensjonen er viktig for å:

- gje like moglegheiter til å delta i verdiskaping,
- leggje til rette for integrering av flyktingar i samfunn og arbeidsliv og
- følgje opp arbeidsinnvandrarar.

Som kunnskapsgrunnlag for innretning og plantema så støttar vi oss på fylgjande rapportar og dokument. Det må i det vidare arbeidet utarbeidast eit samla kunnskapsgrunnlag som trekk saman trådane frå alle eksisterande og kommande analyser.

Vestland - Covid-19 og oljeprisfallet - Felles kunnskapsgrunnlag v.6.0 - Korleis blir næringslivet i Vestland påverka?

Kvar veke publiserast det ein oppdatert analyse av korleis næringslivet er påverka av Covid-19. Samarbeid med Bergen kommune, NAV Vestland, Innovasjon Norge Vestland, NHO Vestland, LO Vestland, KS Vest-Norge, Bergen næringsråd og Sogn og Fjordane næringsråd.

Vestland - Utfordringar for fylket og for regionane.

Utfordringsdokument til regional planstrategi. Juni 2019: HFK og SFFK.

Vestland - Statistikk og utviklingstrekk.

Kunnskapsgrunnlag til regional planstrategi. Januar 2019: HFK og SFFK.

Vestland – Folkehelseoversikt 2019-2023 Juni 2019

Hordaland - Oljepris, ordretilgang og bygging av skip og oljeplattformer. AUD-rapport 1/18 Målet med rapporten er å få meir kunnskap om korleis dei ulike bransjane i regionen utviklar seg, og kva kompetansebehov dei har. Ideen her er at utviklinga innan viktige bransjar legg føring på etterspurnaden etter arbeidskraft. Informasjon om kort- og langsiktig utvikling i produksjonen kan representere viktig informasjon i planlegginga av behov for arbeidskraft, og dermed skalering av utdanning innan skular og universitet.

Hordaland - «Dimensjoneringspanelet» - System for berekning av framtidig balanse i arbeidsmarknaden AUD-Rapportnr 09-16

Dimensjoneringspanelet er primært eit verktøy for å visualisere og talfeste berekningar av (u)balanse i tilbod og etterspørsel etter arbeidskraft i norske fylke.

Sogn og Fjordane- Sårbarheitsindeks for næringslivet Sogn og Fjordane og Hordaland 2019 Rapporten har som føremål å belyse moglege sårbarheit i næringslivet i kommunane i Sogn og Fjordane og Hordaland. Vi vurderer moglege trugslar knytt til næringslivet og rangerer kommunane i ein indeks frå mest til minst sårbare. I tillegg studerer vi nokre samfunnstrekk som forklarar ein del av forskjellane mellom kommunane, og som difor er av betydning for framtidig sårbarheit i næringslivet. Rapporten er resultat av eit samarbeid mellom Sogn og Fjordane og Hordaland fylkeskommune.

Samfunnsøkonomisk analyse – næringsstruktur i Hordaland og Sogn og Fjordane (2019)

På oppdrag frå Hordaland fylkeskommune analyserte Samfunnsøkonomisk analyse næringsstrukturen i Hordaland og Sogn og Fjordane. Analysen tok for seg sju næringsgrupper; Marin, Maritim, Verftsindustri, fornybar- og ikkje-fornybar energiproduksjon, reiseliv og

Utkast planprogram INN

Type dokument:

Utarbeidd av:

Godkjend av:

Godkjend dato:

Gjeld frå:

Revidert dato:

Arkivsak:-

Side 8 av 21

medienæringa. Desse blei kartlagt basert på økonomiske nøkkeltal for perioden 2015-2017, og samanlikna med utviklinga i resten av landet.

Samfunnsøkonomisk analyse – Medienæringa i Norge (2018)

På oppdrag frå Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune og i samarbeid med NCE Media kartla Samfunnsøkonomisk analyse medienæringa i Norge. Målet var å få eit meir presist anslag av næringas storleik, da den går på tvers av tradisjonelle næringskodar og ikkje er grundig kartlagt på tilsvarende måte før. Analysen tek utgangspunkt i økonomiske nøkkeltal for perioden 2003-2016.

Samfunnsøkonomisk analyse – Nøkkeltall Vestlandet 2003-2017 (2018)

På oppdrag frå Vestlandsrådet har Samfunnsøkonomisk analyse produsert nøkkeltal for utvalde næringar sidan 2016. Dei utvalde næringane er Marin, Maritim, Fornybar og Ikkje-fornybar energi. Denne rapporten presenterte dei økonomiske nøkkeltala for perioden 2003-2017 og inneheld tal for dei dåverande fire vestlandsfylka.

Telemarksforskning – Regional analyse Sogn og Fjordane 2018 (2019)

På oppdrag frå Sogn og Fjordane fylkeskommune laga Telemarksforskning ei analyse av utviklinga i arbeidsmarknaden, næringslivet og befolkninga i kommunane i Sogn og Fjordane. Analysen søker også å avdekke kva som er drivkrafta for utviklinga gjennom Telemarksforskning eigen attraktivitetsmodell.

PWC, SenseNet, og Zynk – Vestlandsmeldingen 2019 (2019)

På oppdrag frå Vestlandskonferansen har PWC, SenseNet, og Zynk laga ei perspektivmelding for Vestlandet. Meldinga skal klart og konsist få fram kva for potensiale som finst i vår region, og kva som skal til for å realisere dette poensialet. I følgje rapporten er det særleg marin, maritim, olje og gass, fornybar og reiselivsnæringa at Vestlandet bidrar stort i nasjonal samanheng både når det gjeld sysselsetting og verdiskaping.

Menon – Vestlandsmeldingen 2020 (2020)

På oppdrag frå Vestlandskonferansen har Menon Economics vurdert vekstmoglegheitene for prosessindustrien, sjømat-, maritim- og fornybarnæringa i Noreg frå 2020 til 2035 med utgangspunkt i grøn omstilling. Analysen viser at det er stort vekstpotensiale i grøn omstilling, og særleg for næringslivet på Vestlandet.

Menon - Kommune-NM 2019 (2019)

På oppdrag frå NHO har Menon Economics rangert alle landets kommunar og fylke etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold i næringsliv, arbeidsmarknad, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Vestland kjem ut på 5. plass totalt etter å ha falt på lista etter oljeprisfallet, med 3. plassar på næringsliv og arbeidsmarknad, 4. plass på kompetanse, 6. plass på kommuneøkonomi og 7. plass på demografi.

MENON - Effekt av korona på norsk eksportrettet næringsliv (2020)

Vestland fylkeskommune - Vestland – Statistikk og utviklingstrekk (2018)

Rapporten er ei samling av tal og fakta innafor eit breitt spekter av samfunnstema. Målet er å gje ei oversikt over dei mest sentrale utviklingstrekkane innafor tema som demografi, næring, utdanning, levekår, helse og natur. Folkehelse er eit gjennomgåande tema.

Europakommisjonens arbeidsprogram 2020, tiltak:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cwp-2020-annex-1_en.pdf

European Green Deal – nøkkeldokumenter:

European Green Deal og de 50 konkrete tiltakene.

Blant de underliggende strategiene finner vi industri- og SMB-strategien, digitaliseringsstrategien og handlingsplanen for sirkulærøkonomi.

Rapport fra KS: EU på dagsordenen i norske kommuner og fylkeskommuner

Framtidas kompetanse og utdanning – EUs satsing: New Skills agenda

4. Plantema

Regional plan skal i tråd med planstrategien legge sterk vekt på fornying for å møte framtida. To spørsmål er sentrale i planprogrammet og planprosessen:

- korleis skal planen leggja til rette for at heile Vestland kan takast i bruk,
- korleis ivareta viktige basisnæringar og leggje til rette for nye næringar med vekstpotensial og
- korleis utvikle berekraftige og smarte byar og lokalsamfunn.

Det er også viktig å finna ein god balanse mellom korleis ein skal løysa kortsiktige utfordringar, samstundes som det vert peika på strategisk innsats på lengre sikt. Langsiktig tenking er ein føresetnad for:

- å byggje opp kunnskapsinfrastruktur i form av forskingsmiljø og undervisningstilbod og
- å forvalte naturressursane og å balansere bruk og vern

Evna til å snu seg rundt vert også viktigare:

- løysingar vert brått avleggs på grunn av teknologiutvikling og
- verdsøkonomien kan svinge brått

Dei fem berekraftsmåla – nr 8 anstendig arbeid og økonomisk vekst, nr 9 innovasjon og infrastruktur, nr 10 mindre ulikskap, nr 12 ansvarleg forbruk og produksjon og nr 17 samarbeid – er gjennomgåande i alle plantema. I tillegg vil kvart plantema også rette seg inn mot miljømål og sosiale mål.

Planlegginga skissert i dei 4 følgjande plantema skal sikre både det langsiktige og evne til å justere kursen når det trengst:

Omstilling og fornying

Kapittel 4.1 fokuserer vi på:

1. Vidareutvikle og fornye det vi er gode på
Omtalar kva vi er gode på, korleis ivareta viktige basisnæringar og leggje til rette for verksemdar med vekstpotensial. Under dette plantemaet blir det spesielt viktig å finne ut korleis ein no framover skal handtere konsekvensane av Korona-pandemien. Det må utarbeidast eigne kunnskapsgrunnlag no og undervegs, eigne strategiar og handlingsprogram for dette arbeidet.
2. Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling
Omhandlar smart spesialisering. Prioritering av innsatsen mot å finne dei nye og framtidretta forretningsområda der dei sterke miljøa våre kan ta konkurranseposisjonar i.

Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i Vestland

Kapittel 4.2 omhandlar Bergensregionen som motor for utviklinga i resten av fylket. Korleis skape god dynamikk mellom Bergen og resten av fylket også når det gjeld næringsutvikling og innovasjon.

Innovative samfunn og like høve til å delta i verdiskaping

Kapittel 4.3 peikar på kor viktig det er å ivareta den sosiale dimensjonen i ein regional plan for innovasjon og næringsutvikling. Ikkje minst fordi næringsutvikling og innovasjon skal bidra til og byggje opp under samfunnsutviklinga og såleis kan vere med på å ivareta mangfaldet og motverke utanforskap.

Arealbruk

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling skal vere med på å utvikle «policyar» for ei langsiktig og balansert utnytting av natur- og arealressursar Vestland. Dette gjeld både areal på land og dei landnære sjøareala. Gode kartleggingar av areal, verktøy for ei heilskapleg arealbruk og samordning mot andre planar er sentralt.

I tillegg er det gjort framlegg om ulike temaplanar som skal innarbeidast i sjølve planen.

4.1 Omstilling og fornying

Dette plantemaet valt å dele opp i to deltema:

- Vidareutvikle og fornye det vi er gode på
- Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling

Under går vi nærare inn på kvar av desse deltema. Målsettinga med todelinga er å både vidareutvikle og fornye eksisterande næringar, basisnæringar og legge til rette for vekstpotensiale. Samtidig som vi må ha merksemd på å identifisere nye forretningsområde der næringslivet i fylket har potensial - smart spesialisering.

4.1.1 Vidareutvikle og fornye det vi er gode på

Denne delen av plantemaet har som føremål å vidareutvikle det vi er gode på; leggje eit grunnlag for å ivareta viktige basisnæringar og leggje til rette for verksemdar med vekstpotensial.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg
- Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling

Vestland fylke har sterke bransjar som både har konkurransekraft, og som gir ringverknader i den regionale økonomien. Fornybar energi, olje og gass, marin sektor, maritim sektor og reiseliv er blant desse. Opplevingar knytt til reiseliv er også viktig. Det same er media og kulturbasert

næringsliv. I tillegg er landbruk ei viktig næring, og denne næringa har store positive ringverknader for mange område i fylket. Fleire av verdikjedene knytt til desse bransjane inneheld kunnskapsintensive, tenesteytande næringar og spesialiserte underleverandørar.

Dette plantemaet må ta i vare dei sentrale næringane og det vi er gode på i dag. Fleire av næringane er sårbare for konjunktursvingingar og næringsstruktur også i ein normalsituasjon. Vi må sikre eit mangfaldig næringsliv, som ikkje er for sårbart for endringar. Vi må ta i vare dei næringane som har positive ringverknader for andre næringar, for leverandørindustrien, for levande lokalsamfunn i heile fylket og ein lokal og berekraftig matproduksjon.

Vestland er det største eksportfylket i Noreg. Statistikken viser at Noreg står overfor eit betydeleg eksportgap: høge oljeprisar over tid har kamuflert at Norge er det OECD-landet som i volum har tapt størst eksportandel siste 20 åra. Olje og gass står i dag for rundt halvparten av norsk eksport. Frå midten av 2020-tallet vil produksjonen på norsk sokkel falle markant. Ikkje berre må eksporttrenden snuast – norsk fastlandseksport må doblast fram mot 2040 for å kompensere for fallet i framtidige oljeinntekter. Skal vestlandsk næringsliv bli meir robust for ei klimavenleg framtid, må innsatsen rettast mot næringar som har størst potensial for låge klimautslepp, god lønsemd og internasjonal vekst. Det er spesielt fire næringar som utmerkar seg med stort potensial for grøn eksportretta vekst og moglegheit for god lønsemd. Det er fornybar energi, sjømat, maritim og prosessindustrien.

Reiselivsnæringa er også avhengig av internasjonale konjunkturar. Reiseliv er tredje største eksportnæringa i Noreg. Reiselivsnæringa sin del av sysselsettinga er høgare i Vestland enn for landet som heilskap. Vestland er det største reiselivsfylket i landet og har størst eksportandel. Næringa står for om lag 21 000 arbeidsplassar i regionen (tal frå NHO).

Med European Green Deal har EU-kommisjonen sett som mål å gjere Europa til det første klimanøytrale kontinentet innan 2050. Dette får konsekvensar for alle europeiske land inkludert Noreg og Vestland. Det vil påverke den grønne omstillinga innafor fleire område – frå transport til finans, frå mat til jordbruk, frå industri til infrastruktur og energi. Framtidas næringsliv må levere på klimamål for å vere relevant. Vestland har alle moglegheit for å lukkast med dette og berekraft og klima er høgt på dagsorden i næringslivet i Vestland. Vi må jobbe for å sikre grønne investeringar som bidrar til å gi rein energi til verda, energieffektivisering, verdiskaping og arbeidsplassar. No i ei krisetid er dette arbeidet viktigare og meir relevant enn nokon gang.

I april 2020 står næringslivet i Vestland i ein svært dramatisk situasjon som følgje av koronapandemien. Mange har permittert tilsette og fleire verksemdar fryktar konkurs. Vi har fått ei rekordrask arbeidsløyse; truleg høgast nokosinne. På toppen av dette opplever vi at den viktigaste næringa i Noreg – olje- og gassindustrien – møter særskilte krevjande utfordringar i form av redusert etterspurnad og låge prisar. I eit vidare perspektiv, basert på økonomi og marknadsutsikter, ser vi at trugsmålet er globalt. Krisa er truleg meir djuptgripande og komplisert enn noko anna krise vi har opplevd.

På kort sikt er det avgjerande at både offentlege og private aktørar saman identifiserer naudsynte tiltak for å avgrense konsekvensane for næringslivet. Forståinga av dette må forankrast i ein djup analyse av vår nye røyndom. Det er heilt avgjerande å utvikle ein robust og strategisk handlingsmodell som tar høgde for ulike utviklingsscenario. Mange bedrifter er no i ein heilt ny situasjon der verdikjeder og rammevilkår er i stor endring. Prioritering av intraprenørskap og innovasjonskultur i eksisterande næringsliv vil også generere fleire gode gründerbedrifter.

Gjennom vidare arbeid med plandokumentet må det konkretiserast kva som er prioriterte oppgåver på kort og lang sikt.

4.1.2 Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling

Denne delen av plantemaet har som føremål å legge eit grunnlag for å utvikle nye forretningsområde basert på det vi er gode på.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg. :
- Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling

Globalisering, rask teknologiutvikling og endringar i klima er nokre av drivarane som gjer at samfunnet er i rask endring. Evne til langsiktig omstilling og fornying blir difor viktig for at næringslivet i Vestland skal vere konkurransedyktige.

Planlegging for fornying og omstilling basert på styrken Vestland har, er i tråd med den europeiske plantradisjonen smart spesialisering. Det er viktig å merke seg at denne tradisjonen ikkje handlar om å spesialisere seg til ein meir einseitig næringsstruktur. Planleggingsmetoden handlar om å finne dei nye og framtidretta forretningsområda som dei sterke miljøa våre kan ta konkurranseposisjonar i. Rådet er å prioritere felles utviklingsarbeid og økonomiske verkemiddel til fornyingsarbeid.

Smart spesialisering handlar om fornying og tek sikte på å bruke Vestlandet sine ressursar betre. Planleggingsmetoden har fire viktige funksjonar som heng saman:

- innovasjon for å løyse store samfunnsutfordringar / skape smartare samfunn,
- medverke til at bedrifter utviklar konkurransekraft innan nye forretningsområde basert på eksisterande styrke,
- vidareutvikle og bygge nye kunnskapsmiljø og å bygge 'bruer' mellom utviklingsaktørar som brukargrupper, forskingsmiljø, det offentlege og næringslivet og
- vidareutvikle og bygge rett kompetanse i arbeidslivet

Fornyng og omstilling må bygge på dei sterke sidene våre. Spranget til det nye blir mykje enklare, dersom nye produkt eller næringar kan gjenbruka kompetanse, kunnskap, underleverandørar, marknadsføringskanalar, spesialutdanning eller andre eksisterande fortrinn.

Ambisjonen er å setje i gang systematisk leiting etter dei nye næringane, våge å ta risiko og å vri felles innsats mot omstillings- og fornyingsprosessar for å utvikle næringar med konkurransekraft i nye verdikjeder. Også i ein situasjon der korona-pandemien set etablert næringsliv på harde prøvar, må vi utforske potensialet for fornying.

Det offentlege har sjølv store omstillingsutfordringar i retning smartare og meir berekraftige løysingar. Det offentlege kan bruke innovative innkjøp som verkemiddel i fornyingsarbeidet. Klarare enn tidlegare må dei store samfunnsutfordringane danne grunnlag for det næringsutviklingsarbeidet der det offentlege engasjerer seg. Det er næringslivet som må utvikle dei kommersielle løysingane.

Næringsliv og kunnskapsmiljø på Vestlandet har allereie peika ut fleire område som er eigna for smart spesialisering på Vestlandet. Døme på dette kan vere:

- verdikjeder knytt til karbonfangst og -lagring (CCS),

- verdikjeder knytt til hydrogen- og batteridreven transport,
- verdikjeder knytt til havvind og vindkraft,
- verdikjeder knytt til produksjon av fornybar energi,
- verdikjeder knytt til fjord og fjell (havbruk, landbruk, reiseliv) og
- verdikjeder knytt til verdas beste digitale infrastruktur (datalagring, e-helse, m.m.).

4.2 Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i Vestland

Plantemaet har som føremål å legge eit grunnlag for å utvikle god dynamikk mellom Bergen og resten av fylket når det gjeld næringsutvikling og innovasjon. Andre regionale senter vil også spele ei rolle her. Eit godt samspel mellom senter og omland på alle nivå er viktig for heile fylket.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.
- Mål 3 Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv i heile Vestland

Bu- og arbeidsmarknadsregionar utviklar seg i stadig sterkare grad rundt Bergen og større tettstadar, også i vårt fylke. Sentraliseringa kunne tidlegare i stor grad forklarast med flyttemønster, særleg blant unge, men no ser vi at fødselstala òg medverkar til denne utviklinga. Dette er dermed sjølvforsterkande prosessar. Dersom Bergen ikkje er attraktive for busetting og lokalisering av bedrifter, vil det også over tid bli vanskeleg å halde oppe balansen i busettinga i resten av fylket.

Bergen og mindre tettstadar får ei stadig viktigare regional rolle når det gjeld busetting, arbeidsplassar, kultur- og fritidsaktivitet, handel, samferdsel og utdanning. Korleis Bergen utviklar seg og kor attraktive byen er i konkurranse med andre byar og regionar er difor ikkje berre viktig for Bergen sjølv, men for heile fylket.

Eit viktig regionalpolitisk perspektiv er at heile fylket skal takast i bruk. Då må politikken i større grad differensierast ut i frå ulike behov i ulike delar av fylket. Framtidig verdiskaping i Bergens og resten av fylket føreset gode regionale løysingar på transport og næringsareal. Næringslivet i Bergensområdet og i distrikta har ulike utfordringar som må møtast med ulike strategiar. Tenestetilbod, arbeidsmarknad, kompetansmiljø osb. gjer at storbyen Bergen og mindre regionsenter blir eit "lim" for busetting i resten av fylket. I arbeidet med å skape ein sterk region, er det viktig at Bergen og regionale sentra vert utvikla til å bli endå sterkare for å kunne utfordre og avlaste det sterkt pressa Oslo-området. Eit godt samspel mellom senter og omland på alle nivå er viktig for å få dette til.

4.3 Innovative samfunn og like mogelegheiter til å delta i verdiskaping

Plantemaet har som føremål å ivareta lokalsamfunn og befolkninga si rolle i utviklinga av eit berekraftig samfunns- og næringsliv. Næringsutvikling og innovasjonskraft skal bidra til å ivareta mangfaldet og motverke utanforskap i fylket.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.
- Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling :
- Mål 3 Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv i heile Vestland :
- Mål 4 Like mogelegheiter til å delta i verdiskaping

Like moglegheiter til å delta i verdiskaping er eitt av dei overordna måla i høringsutkastet til utviklingsplanen. Næringsutvikling og innovasjon skal bidra til og bygge opp under ei samfunnsutvikling som bidrar til å realisere dette målet. Difor blir det viktig å ivareta den sosiale dimensjonen i ein regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

Rapporten «Vestland – utfordringar for fylket og regionane» peikar mellom anna på desse to hovudutfordringane for Vestland:

- eit likeverdig samfunn og
- relevant kompetanse og kunnskap.

Deltaking i arbeids- og næringsliv er ujamt fordelt i samfunnet. Dei negative økonomiske konsekvensane av å stå utanfor arbeidsmarknaden (utanforskap) er godt dokumentert, både for individ og samfunn. I tillegg veit vi at mangfald av ressursar er ein føresetnad for nyskaping. Mobilisering av deltaking og menneskelege ressursar er vesentleg for å auke verdiskapinga.

Fylkeskommunen er pålagt eit særskilt ansvar for integrering, noko som også må avspegle seg i arbeidet med dette temaet.

4.4 Arealbruk

Plantemaet skal vere med på å utvikle «policyar» for ei langsiktig og balansert utnytting av natur- og arealressursar Vestland. Dette gjeld både areal på land og dei landnære sjøareala. Gode kartleggingar av areal, verktøy for ei heilskapleg arealbruk og samordning mot andre planar er sentralt her.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.
- Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling

Det er kommunane som er planstyresmakt i arealsaker. Dei regionale planane skal medverke til å gjere kommunane gode i arealplanlegginga. Det er difor ikkje slik at ein med dette plantemaet skal gå inn å detaljstyre bruken av næringsareal i kommunane.

Ei langsiktig og berekraftig arealforvaltning er viktig for å gjere Vestland til ein berekraftig region med fornyingsevne og vekstkraft. Arealpolitikken må vere kunnskapsbasert, og ta i vare behovet for utvikling og verdiskaping, men også den langsiktige forvaltninga av naturmangfald, landskaps- og friluftsverdiar, og kulturminneverdiar på land, under jorda og i vatn. Ei berekraftig arealforvaltning vil også støtte opp under basisnæringane, og matproduksjonen i Vestland og vere avgjerande når vi skal legge klima og miljø som premiss for samfunnsutviklinga. Ei balansert planlegging og arealutnytting kan også gjere til at vi nyttar naturressursane på ein slik måte at den lokale verdiskapinga blir større.

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling bør formulere overordna retningslinjer og strategiar for bruk av areal i nærings saker. Under dette plantemaet er det naudsynt med god koordinering med dei fleste andre regionale planar, mellom anna regional plan for senterstruktur, regional planar for kystsona, regional transportplan, og regional plan for vassforvaltning.

4.5 Temaplanar som skal arbeidast inn

Forskningsstrategi for Hordaland

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling skal avklare viktige regionale forskingsbehov og korleis forskning kan vidareutviklast som verktøy i regionale innovasjonsprosessar.

Strategi for grøn konkurransekraft i Hordaland

«Strategi for grøn konkurransekraft i Hordaland 2019» vert utarbeidd som eit resultat av fylkestinget sitt politiske vedtak (PS 106/11.12.2018) om å vidareføre arbeidet med å styrke grøn konkurransekraft i næringslivet.

Hydrogenstrategi

I 2016 tok fylkeskommunane på Vestlandet initiativ til eit fagleg samarbeid knytt til hydrogen som energibærer, eit område der regionen kan oppnå ein leiande posisjon ved å utnytte sine naturgjevne og komparative fortrinn i overgangen til ein låg- og nullutsleppsøkonomi. DNV (Det Norske Veritas) vart engasjert til å gjennomføre ein analyse av moglegheitene for produksjon, bruk og verdiskaping knytt til hydrogen på Vestlandet, inkludert behovet for infrastruktur.

I tillegg til dei temaplanane som er omtalt i Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 gjer Fylkesrådmannen framlegg om å innarbeide følgjande fylkeskommunale temaplanar i Regional plan for næringsutvikling og innovasjon:

- Strategi for biogass
- Temaplan landbruk i Hordaland
- Strategi for datasenter og digital infrastruktur
- Strategi for infrastruktur for nullutslepptransport i Vestland
- Vidare at reiseliv også blir del av Regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

5. Verktøykasse

Verktøykassa skal legge grunnlag for gode verktøy som bygger opp dei ulike plantema.

Plantema som er valt ut som særleg viktige for fylket vårt er:

- Omstilling og fornying,
- Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i Vestland,
- Innovative samfunn og like mogelegheiter til å delta i verdiskaping og
- Arealbruk.

Føremålet med ei felles verktøykasse er at den skal bygge opp under ambisjonane som blir utvikla i plantema 4.1, 4.2, 4.3, og 4.4. Verktøykassa skal vere med å sikre måloppnåing i dei 4 plantema.

Verktøykassa kan mellom anna bestå av prinsipp for bruk av økonomiske verkemiddel, effektivt partnerskapsarbeid, innovasjonsmetodar, forskning, opplæringstiltak, internasjonalisering, digitalisering/ny teknologi, heilskapleg utnytting av areal- og naturressursar og offentlege innkjøp. Av desse er det spesielt viktig å fokusere på internasjonalisering, digitalisering, forskning og kompetanse.

Ei eiga arbeidsgruppe vil få i oppdrag å greie nærmare ut innhald og bruk av ei slik verktøykasse.

6. Trong for utgreiingar

6.1 Bestilte analysar

Regional attraktivitetsanalyse - Telemarksforskning

VLFK (Vestland fylkeskommune) har bestilt ein regional analyse frå Telemarksforskning. Denne skal skildre utviklinga i arbeidsplassar og befolkning, som deretter vert analysert ved hjelp av ein attraktivitetsmodell. Dette nyttast også for å berekne ulike scenarior for framtidig utvikling. Målet er å kome fram til dei viktigaste strukturelle drivkreftene bak utviklinga i regionen.

Frist: Etter sommaren 2020.

Analyse av arbeidsmobiliteten i Vestland (relaterte kompetansebehov) - Norce/UIS

VLFK har bestilt ei analyse av arbeidsmobiliteten i Vestland og underliggende regionar. Arbeidsmobiliteten blir definert som all bytte av jobb for alle arbeidstakarar i fylket. Vidare har dei utvikla ein metode for å nytte datamaterialet til å avdekke relaterte kompetansebehov mellom næringar. Dette som eit mål på beslektet mangfald i næringslivet på ulike geografiske nivå.

Frist: Utkast i slutten av mars, endeleg rapport i slutten av april 2020.

Kartlegging av viktige verdikjedar i Noreg - Samfunnsøkonomisk analyse

KMD har gitt konsultentselskapet Samfunnsøkonomisk analyse (SØA) i oppdrag å kartlegge dei viktige verdikjedene i Noreg. Målet er auka kunnskap om korleis verdikjedene ser ut og utviklar seg, korleis dei fordeler seg geografisk, samt moglege framtidige verdikjeder. Som eit ledd i dette vil det også kome ei metodeskildring eller eit verktøy som gjer fylka i stand til å gjere tilsvarende analyser i sine regionar.

Frist: Ferdig rapport i løpet av april 2020.

Kompetansebehovsutvalet – Framtidige kompetansebehov

Det er laga 3 nasjonale rapportar som seier noko om framtidig behov for kompetanse. Det er noko data på regionalt nivå i desse rapportane. I februar kom den tredje og siste rapporten i denne rapportserien.

SSB – Regionale framskrivningar av etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, 2017-2035
SSB publiserte på slutten av 2019 tal for forventa behov (årsverk) i helse- og omsorgstenesta fram mot 2035.

6.2 Udekt analysebehov

Kunnskapsgrunnlag

Det vil vere naudsynt å trekke saman trådane frå alle eksisterande og kommande analyser for å trekke ut essensen: kva er Vestlandet, kva er vi gode på, kva er vi best på, kva skal vi bygge ein smart spesialiserings strategi basert på.

Scenario for utvikling i Vestland fylke

I tillegg til historiske analysar vil gode framtidsanalysar og scenario kunne belyse utfordringane stå overfor:

- forstå usikre og skiftande rammevilkår på kort og lengre sikt,
- identifisere dei viktigaste usikkerheitane og utfordringane for næringsliv og samfunn,
- nytte scenario i større grad enn historiske data når framtida skal planleggast og
- gjere val og prioriteringar, følgje utviklinga tett og ha evne til å tilpasse oss.

Korona-pandemien, oljeprisen og næringslivet i Vestland

Alle analysar og prognosar som til no er bestilt eller laga for Vestland baserer seg på historiske data, ofte med ei ferdiggjering ved inngangen til 2020. Dermed tek dei ikkje inn over seg dei store endringane i føresetnadane som har skjedd i mars 2020. Når vi har eit klarare bilete av korleis oljeprisfallet og aktivitetsfallet grunna covid-19-utbrotet, må vi sjå grundig på føresetnadane i alle eksisterande analysar for å vurdere om desse framleis kan leggjast til grunn, om dei må oppdaterast eller forkastast. Her kan ein vurdere å bygge vidare på arbeidet i AUD-rapport 1/18 Oljepris, ordretilgang og bygging av skip og oljeplattformer.

Arealbruk

Det er trong for å utvikle ein "policy" for korleis fylkeskommunen skal forholde seg til næringslivet og kommunane sine behov for næringsareal. Det vil her vere snakk om å arbeide med retningslinjer og strategiar for næringsareal i fylkeskommunal og kommunal planlegging.

Mineral, bygggråstoff og masseforvaltning:

Fylkeskommunen ved avdeling for innovasjon og næringsutvikling førebur ei kortare sak med mål om vedtak om ein plan for mineral, bygggråstoff og masseforvaltning. Planen har som mål å bli eit kortare kapittel i ein regional plan, der mineralrådet (eller tilsvarande) er gitt eit oppdrag.

7. Organisering og vidare arbeid

Planarbeidet skal skje i tråd med reglane i Plan og bygningslova for regionale planar, jamfør § 4-1 med krav til planprogram og §§ 8-1 til 8-4 som omtalar regionale planar.

Medverknad i planlegginga er ein sjølvstendig bestemmelse i Plan- og bygningslova og er beskrive i kapittel 5 i lova.

7.1 Kopling til andre regionale planar

Skal fylket bidra til ei heilskapleg samfunnsutvikling, må det skje ei samordning og vere ein samanheng mellom ulike regionale planar og temaplanar. Det vil vere avgjerande at fylkeskommunen i denne samanhengen tek i vare si forsterka rolle som samfunnsutviklar.

I det vidare arbeidet blir det difor lagt opp til samråding og samordning med andre parallelle planprosessar.

Utkast planprogram INN
Type dokument:
Utarbeidd av:

Godkjend av:
Godkjend dato:
Gjeld frå:

Revidert dato:
Arkivsak:-
Side 18 av 21

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling må kunne påverke andre område fylkeskommunen. Motsett må denne planen også kunne ta inn over seg innspel frå og samordne seg med andre regionale planprosessar.

7.2 Medverknad

Medverknad skal mellom anna:

- sikre gode løysingar som tek omsyn til ulike behov
- legge til rette for at alle berørte og interesserte aktørar kan kome til orde
- fremje eit godt beslutningsgrunnlag

§ 4-1 Planprogram i Plan- og bygningslova slår mellom anna fast at:

“Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.”

Som det går fram av framdriftsplanen blir det lagt opp til to høyringar, ein av planprogrammet og ein for sjølve planen med tilhøyrande handlingsprogram. Høyringsrundane vil bli viktige for å få gode og grundige uttalar frå dei involverte partane. Det vil bli fokusert på formidling undervegs i prosessen - etablere møteplassar og gjennom publisering av informasjon og dokument på vlfk.no Problemstillingar og spørsmål dei einstilte aktørane har vil kunne påverke planen.

I arbeidet med planprogrammet har vi lagt vekt på å avgrense tal tema for å målrette prosessen mest mogeleg. Dette er også i tråd med valet om å nytte “smart spesialisering” som metode.

Høyringsrunden må avklare kva tema ein skal ha hovudfokus på.

Eit førebels utkast til planprogram har alt vore drøfta med Næringsforum Vestland og Regionalt planforum då Regional plan for innovasjon og næringsutvikling er partnarskapen sin plan. Gjennom ei slik drøfting med sentrale aktørar i partnarskapen har ein forankra forarbeidet med planprogrammet i viktige institusjonar i fylket. I tillegg til Næringsforum har fylkeskommunen også ansvar for Kompetanseforum som det kan vere aktuelt å trekke inn i dialogen rundt planprogrammet.

I tillegg vil kommunar og regionråd vere viktige i arbeidet med planprogrammet og sjølve planen. Vidare er også andre organisasjonar knytt til innovasjon og næringsutvikling som næringsforeiningar, klynger, inkubatorar og næringsshagar viktige å involvere i prosessen.

Gitt dagens situasjon med korona-pandemien vert det lagt opp til stor bruk av digitale verktøy for å få innspel; Videokonferansar, videomøte med grupper av interessentar og øvrige måtar å kommunisere på vil bli vurdert som del av prosessen.

7.3 Organisering av planarbeidet

7.3.1 Arbeidsdeling

Formell politisk styringsgruppe:	Fylkesutvalet
Politisk drøftingsgrupper:	Planutvalet og Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon
Prosjektansvarleg:	Fylkesrådmannen
Prosjekt-/prosessleiar:	Seksjonsleiar seksjon for verdiskaping i byar og regionar
Arena for intern forankring:	Fylkesrådmannen si leiargruppe
Administrativ styringsgruppe:	Næringsforum Vestland der leiinga for Innovasjon Noreg Vestland, Fylkesmannen i Vestland, Fiskeridirektoratet

Utkast planprogram INN
Type dokument:
Utarbeidd av:

Godkjend av:
Godkjend dato:
Gjeld frå:

Revidert dato:
Arkivsak:-
Side 19 av 21

	Region Vest, NAV Vestland, Universitetet i Bergen, Høgskulen på Vestlandet, NHO Vestlandet, LO-sekretariatet i Vestland, KS Vestland, nærings sjef i Bergen kommune og den regionale representanten for Noregs forskingsråd. Frå fylkeskommunen deltek fylkesdirektør for Innovasjon og næringsutvikling, som også leiar næringsforumet.
Arbeidsgrupper	Fylkesrådmannen ved fylkesdirektøren opprettar etter behov interne og eksterne arbeidsgrupper og sikrar koordinering mellom desse.

7.3.2 Intern arbeidsgruppe

Det er etablert ei intern arbeidsgruppe med fylkesdirektøren, seksjonsleiarane og tilsette i avdeling for Innovasjon og næringsutvikling som skal koordinere arbeidet med planen både intern i fylkeskommunen og eksternt med partnerskapen. I tillegg er det nedsett ei eiga skrivegruppe.

7.3.3 Etablering arbeidsgrupper innanfor kvart plantema

Når ein har gjort politisk vedtak om plantema (skjer ved vedtak av endeleg planprogram i Fylkestinget), blir det sett ned arbeidsgrupper for kvart tema som skal utgreiast. Partnerskapen får ei viktig rolle inn i desse arbeidsgruppene.

Arbeidsgruppene skal:

1. utarbeide ein kunnskapsdel med status, utviklingstrekk og utfordringar. Eventuelt initiere behov for ny kunnskap innan plantemaet. Utgreiingane skal vere basert eksisterande utgreiingar som er lista opp i planprogrammet, bestilte utgreiingar og anna relevant kunnskap.
2. kome med framlegg til mål og strategiar for planperioden. Mål og strategiar skal synleggjere korleis ein konkret vil følgje opp FN sine berekraftsmål, mål og strategiar i "Utviklingsplan for Vestland 2020-2024" og dei overordna måla for planarbeidet - og
3. kome med framlegg til tiltak i handlingsprogrammet.

Det er behov for å definere arbeidsoppgavet til arbeidsgruppene nærmare. Dette vil bli gjort når planprogrammet skal endeleg vedtakast.

Fylkesrådmannen får fullmakt til å peike ut leiar, sekretær og medlemar i arbeidsgruppene.

7.3.4 Høyring

I høyringsrunda ønskjer ein særleg innspel på:

1. dei overordna måla for planarbeidet,
2. hval av plantema,
3. innhald plantema og
4. organisering og medverknad.

Samstundes ber vi om at høyringsinstansane i høyringsrunden adresserer korleis andre regionale planar kan leggje til rette for berekraftig innovasjon og næringsutvikling.

Elles står høyringsinstansane sjølv sagt fritt til å kommentere innhaldet i planprogrammet

7.4 Framdrift

	2020												2021	
	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mars	April	
Planprogram innovasjon og næring														
Utarbeide planprogram														
Næringsforum	23					16								
Andre fagavdelingar														
Planforum	28													
Planprogram høyring hovudutval for innovasjon næring og naturressursar		14				16								
Planprogram høyring fylkesutvalet		28												
Høyringsperiode			6 veker											
Innarbeide høyringsinnspel														
Planprogram vedtak fylkesutvalet						1								
Regional plan for innovasjon og næring														
Smart spesialisering peer review						15-16								
Utarbeide plan														
Næringsforum														
Planforum														
Hovudutval									5					
Plan høyring fylkesutval									25					
Høyringsperiode														
Innarbeide høyringsinnspel														
Plan vedtak hovudutval for næring, innovasjon og naturressursar												Mars		
Plan vedtak fylkesutvalet												Mars		
Vedtak fylkestinget april 2021													April	

Utkast planprogram INN
Type dokument:
Utarbeidd av:

Godkjend av:
Godkjend dato:
Gjeld frå:

Revidert dato:
Arkivsak:-
Side 21 av 21